

Spørsmål og svar i forbindelse med anløp av reaktordrevet hangarskip i Oslo havn

Hvem har gitt tillatelse til at fartøyet kan komme til Oslo?

Svar:

Anløp av reaktordrevne fartøy krever konsesjon (etter atomenergiloven). DSA vurderer om sikkerheten er ivaretatt i Forsvarets søknad og gir innstilling til Forsvarsdepartementet. Forsvarsdepartementet gir eventuelt konsesjon, basert på DSAs innstilling.

DSA stiller blant annet krav til at risikovurderinger, mottaksplaner, beredskapsplaner, sikkerhetsprosedyrer og samordning med sivile myndigheter må være på plass før DSA mener anløp er forsvarlig.

Norske myndigheter tillater ikke at det blir gjennomført vedlikeholdsarbeid på reaktorene under anløp.

Hvordan kan befolkningen i Oslo være sikre på at det er trygt at dette fartøyet kommer?

Svar: Det er strenge krav til blant annet mottaksplaner, sikkerhetsopplegg og beredskap ved anløp av reaktordrevne fartøy. Forsvaret er vertskap for anløp, og forsvarets personell skal ha nødvendig kompetanse og trening for å kunne håndtere de situasjonene som kan oppstå. Sivile og militære beredskapsplaner skal være samordnede.

Det er strenge krav til fysisk sikring og adgangsbegrensning ved anløpene. De reaktordrevne fartøyene har norsk militært vakthold og eskorte så lenge anløpet pågår, og har kontinuerlig kontakt med norske myndigheter. Fartøyet skal varsle norske myndigheter dersom det oppstår indikasjoner på at noe unormalt skjer. DSA, som er sekretariat for Kriseutvalget for atomberedskap, har en fast årvåkenhet under anløp til norske havner. Anløp inngår i DSAs beredskap. DSA har døgnbemannet beredskapsvakt som tar imot varsel om større hendelser og ulykker.

Hvordan kan man være sikker på at det ikke slippes ut radioaktivitet fra fartøyet når det ligger til kai?

Svar: Det vil bli satt opp målestasjoner, og disse vil umiddelbart gi varsel dersom det måles endringer i nivåene av radioaktivitet i nærheten av fartøyet i forhold til normale nivåer på bakgrunnsstråling. Disse kommer i tillegg til den faste målestasjonen i Oslo, som er knyttet til det nasjonale, automatiske overvåknings- og varslingsnettverket Radnett. DSA har også et nettverk av luftfilterstasjoner for å oppdage meget små mengder radioaktivitet i luft. For å kontrollere at det ikke forekommer utslipp av radioaktivt vann blir det tatt vannprøver og gjennomført analyser før, under og etter anløpet.

Hvilke sikkerhetssystemer er det om bord for å hindre reaktorulykker?

Svar: Det er lite sannsynlig at en alvorlig reaktorulykke vil skje, også ved alvorlige hendelser, som kollisjon, grunnstøting eller brann om bord. Det er en rekke sikkerhetssystemer om bord for å sikre kontroll på reaktorene, sikre kjøling av den og stenge den ned i nødtilfeller. Besetningen om bord har også kompetanse til og ansvar for, å håndtere alvorlige reaktorhendelser hvis de skulle oppstå. I tillegg er det

en rekke barrierer som skal medvirke til at et eventuelt utslipp av radioaktive stoffer fra reaktoren til omgivelsene blir så små som mulig.

I hvor stor grad vil mannskapet om bord selv kunne håndtere en hendelse og hindre alvorlige konsekvenser?

Svar: Besetningen om bord har kompetanse til og ansvar for å håndtere alvorlige reaktorhendelser hvis de skulle oppstå. De har plikt til å varsle DSA og andre myndigheter hvis noe unormalt skulle skje.

Hva er størrelsen på reaktorene på dette fartøyet sammenlignet med f.eks. et kjernekraftverk på land?

Svar: Reaktorene er vesentlig større enn de landbaserte reaktorene vi hadde i Norge. De er likevel vesentlig mindre enn reaktorer i kjernekraftverk. Størrelsen på reaktorene er etter internasjonal klassifisering innenfor det vi normalt omtaler som Små Modulære Reaktorer (SMR) som ligger i spennet 10-300 MW_e.

Hvor ofte skjer det alvorlige uhell i havner med slike fartøyer?

Svar: Så langt vi kjenner til, har det ikke skjedd alvorlige ulykker med vestlige reaktordrevne fartøyer under anløp som har resultert i radioaktivt utslipp. Ut fra tidligere erfaringer med anløp i Norge, er det svært lav sannsynlighet for at en alvorlig hendelse inntreffer.

Dersom det blir utslipp av radioaktivitet når fartøyet ligger til kai, hvordan kan vi beskytte oss?

Svar: Sannsynligheten for dette er lav. DSA har gjort vurderinger, og basert på disse kan det- i verste fall – bli aktuelt med evakuering i inntil 1 km unna fartøyet, råd om å oppholde seg innendørs inntil 2 km og råd om å begrense tiden man er ute (særlig for barn og unge) 5 km fra utslippspunktet. Det kan også bli aktuelt å anbefale jodtabletter for barn, ammende og gravide innenfor 5 – 10 km fra utslippspunktet, og for alle voksne under 40 år innenfor 2 – 3 km. Andre konsekvensreducerende tiltak for næringsmidler og ytre miljø vil også kunne bli vurdert.

Hva skal jeg gjøre dersom det skjer et utslipp av radioaktivitet fra fartøyet når det ligger til kai, eller på vei til eller fra kai?

Svar: Svar: Dersom det skjer en uønsket hendelse, vil du bli varslet av politiet eller kommunen. Dersom du er mindre enn 2 kilometer fra fartøyet, bør du oppholde deg innendørs med lukkede vinduer og avstengt ventilasjon, inntil du får mer informasjon. Du bør ikke evakuere på egen hånd da du da vil kunne puste inn radioaktive partikler. Følg med på informasjon fra politiet, kommunen din og dsa.no.

Hvor ofte kommer reaktordrevne fartøyer til norske havner?

Svar: Antall søknader om konsesjon for anløp av reaktordrevne fartøyer til norske havner og farvann har økt fra 30 i 2021 til 49 i 2022. Generelt har det vært en jevn økning av anløp til norske farvann og havner de 7 siste årene. Anløpene finner som regel sted til faste etablerte anløpsområder, enten i åpent farvann eller til en anløpshavn. Norge har to faste anløpshavner, Haakonsværn orlogsstasjon utenfor Bergen og Tromsø industrihavn Tønsnes, også kjent som Grøtsund.

Hvorfor har dette fartøyet fått konsesjon til å gjøre anløp i Oslo, når Oslo ikke er et av de faste anløpsområdene i Norge?

Svar: Norge har to faste anløpshavner, men reaktordrevne fartøy kan likevel få konsesjon (godkjenning) av Forsvarsdepartementet til å anløpe andre havner etter en grundig vurdering av sikkerheten fra DSA.

Bør barna mine ta jodtabletter for sikkerhets skyld når dette fartøyet er her?

Svar: Nei. Jodtabletter skal bare tas når myndighetene anbefaler det og da kun i de områder hvor myndighetene anbefaler dette. Ingen skal ta jodtabletter nå for sikkerhets skyld.

Bør jeg forlate Oslo for sikkerhets skyld når dette fartøyet kommer?

Svar: Nei, det trenger du ikke gjøre. Ut fra tidligere erfaringer med anløp i Norge er det svært lav sannsynlighet for at noe alvorlig vil skje, og dersom en hendelse inntreffer, er det svært lite sannsynlig at den vil få konsekvenser for reaktoren.